

Inskrift:

... **ki · afti · f** - ...
5

... æftiR ...

»... efter ...»

Till läsningen: Runan 8 ser ut som þ. Här måste alltså ristaren ha gjort något fel. Runorna 1—2 utgöra med all sannolikhet slutet av ordet [mæR]ki eller också av ett namn, t. ex. [fulhu]ki *Fullhugi*.

535. Roslags-Bro kyrka.

Pl. 117.

Litteratur: Se U 534.

Fragmentet förvaras i vapenhuset. Om fyndomständigheterna se U 534.

Grå granit. Mått 0,38 × 0,29 m. Tjocklek 8 cm.

Inskrift:

ha ...

Till läsningen: Båda runorna ha förlorat korta stycken nedtill genom bortfall. Sannolikt utgöra de två runorna inskriftens början.

536. Roslags-Bro kyrka.

Pl. 117.

Litteratur: Se U 534.

Fragmentet är uppställt i vapenhuset. Om fyndomständigheterna se U 534.

Grå granit. Mått 0,31 × 0,36 m.

Inskrift:

... - **kunþa** ...
5

... *Gunnbiorn*(?) ...

»... *Gunnbjörn*(?) ...»

Till läsningen: Av runan 1 synes endast ett mycket kort spår vid undre ramlinjen. 5 b har förlorat övre delen av bst genom bortfall. Av 6 a återstår endast nedre delen.

Om mansnamnet *Gunnbiorn* se Sö 278.

537. Bredsätra, Roslags-Bro sn.

Pl. 117.

Litteratur: B 256, L 618, D 2:266. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 67; UFT h. 2 (1872), s. 44, h. 5 (1876), s. 103; E. Brate, *Anteckningar* 1916 (ATA); S. B. F. Jansson, *Runinskrifter i Norrtäljetrakten* (i: *Norrtäljetrakten under forntiden*, 1945) s. 62.

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 256; Dybeck (D 2:266); Brate, foto 1916 (ATA); G. Lovén, teckning 1926 (ATA).

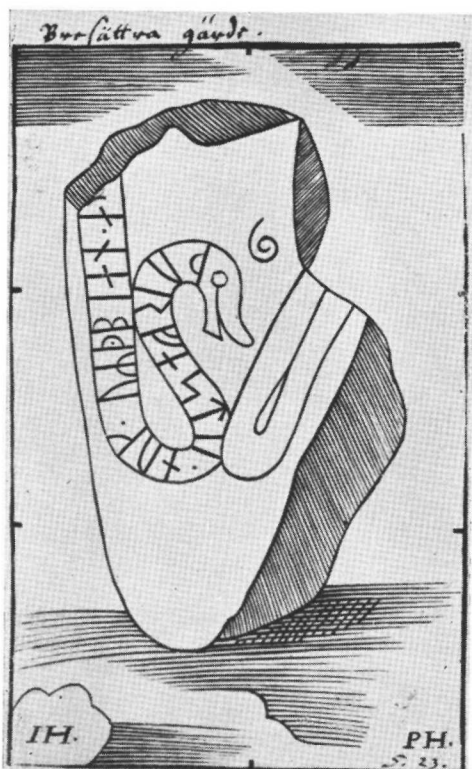

Fig. 284. U 537. Bredsättra, Roslags-Bro sn.
Efter B 256.

Stenen står rest 85 m. SÖ om landsvägen Bredsättra—Väddö, 350 m. ÖNÖ om Bredsättra, i sydvästra kanten av en höjd, 250 m. SV om skälet vid vägen till Noor. I närheten finnes ett stort gravfält från vikingatiden. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Norrtelje».

Stenen omtalas i *Ransakningarna*: »Bresättra gierde en Runnesten med bookstäfwer.» I Peringskiölds *Monumenta* upptages stenen felaktigt under »Malstad Sochn», och samma fel återfinnes i *Bautil*, i Liljegrens *Runurkunder* och i *UFT*. Dybeck uppger däremot riktigt, att stenen finnes i »Bros socken», där den »ligger på en gärdesbacke öster ut från gården». Brate: »Stenen är sönderslagen i tre stycken och all den ristning finnes i behåll, som upptages i B 256. I D. II, 266 finnes blott det större stycket.» Brate meddelar slutligen, att han lät lägga stenen »på kant, skola under med sten och stödja med sten bakom samt på sidan med det uppgrävda fotstycket. 3 m. öster om runstenen stod nämligen en sten i jorden, som säkerligen varit runstensens fot, den är nu lagd till höger om runstenen, och dess fot, som stod ned i jorden, är nu stöd för de övriga styckena. Omedelbart på andra sidan om gärdesgården, utanför vilken detta fotstycke stod, ligger en forngrav med rektangulär stensättning, och sådana finnas flera innanför i skogen, som innehåller ett gravfält av talrika ättehögar. I några har grävning skett, varigenom deras inre

visat sig bestå av kullersten.» Vid runinskriftsinventeringen 1936 lågo lyckligtvis runstensbitarna kvar. De sammanfogades, och stenen restes år 1941 genom Riksantikvarieämbetets försorg.

Ljusgrå granit. Höjd 1,10 m., bredd 0,73 m. Ristningsytan är ojäm, och ristningen är klumpigt utförd med breda, jämförelsevis djupa men osäkert huggna linjer. Inskriften innehåller två felristningar.

Inskrift:

purfastr · nuk · urpbian · a - ...
5 10 15 20

porfastr ok Viðbiörn ok ...

»Torfast och Vidbjörn och ...»

Till läsningen: Inskriften börjar utan sk. 8 r är upptill skadat genom en spricka. 9 n är säkert; felristningen förklaras av att runan står där slingan svänger. 13 n är säkert. Mellan 17 a och 18 n har icke stått någon runa. Efter 19 a finnes ett svagt spår av ytterligare en runa.

Anmärkningsvärd är skrivningen *urpbian*. Detta namn uppfattas av Carl Säve (i *UFT*) som »Urdbjörn», vilket säkerligen är oriktigt. n-runan är här tecken för i-ljud, ett beteckningssätt som jämförelsevis ofta förekommer i dessa trakter, se U 567, 573, 590, 593 och S. B. F. Jansson, a. a. s. 62 f. Det namn som ristaren har åsyftat är sålunda *Viðbiörn*. Om detta namn se U 524. Namnet har uppenbarligen varit vanligt i Roslagen under 1000-talet. Det förekommer fyra gånger i inskrifter från Norrtäljetrakten.

Om namnet *Porfastr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100 f.

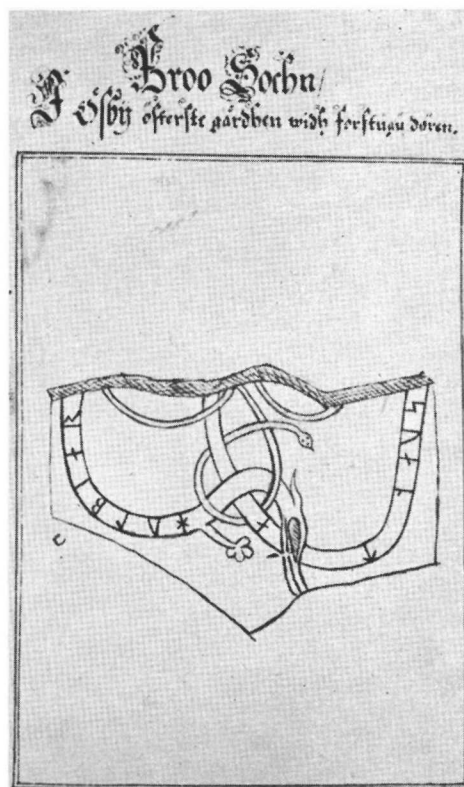

Fig. 285. U 538. Ösby, Roslags-Bro sn. Efter teckning av Rhezelius i R 550.

538. Ösby, Roslags-Bro sn.

Litteratur: B 118, L 627. J. Bureus, F a 6 s. 188 n:r 115 (Rhezelius), F a 5 n:r 29; J. Rhezelius, *Monumenta Uplandica* (F c 6), s. 82 (tryckt i UFT h. 32, s. 47), R 550 n:r 30; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 79; N. Celsius (resp. Laurentius Sepelius), *Roslagia* (1721), s. 41; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 1, s. 116; F. V. Radloff, *Beskrifning öfver norra delen af Stockholms län* 1 (1804), s. 241; UFT h. 2 (1872), s. 12.

Avbildningar: Rhezelius, teckning (i *Monumenta Uplandica* och i R 550); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 118).

Om runstensfragmentet, som länge har varit försvunnet, lämnar Rhezelius i *Monumenta Uplandica* följande upplysning: »Denne R. 4. ligger i ösby österste gård widh förstugudören i Jon Ersons gård.» Samma uppgift lämnar han i R 550: »Broo Sochn, J Ösby österste gårdhen widh förstugu dören.» I F a 6 uppges däremot, att stenen ligger »J Ösby söderste gården». I Peringskiölds *Monumenta* är Ösbystenen placerad på »Norrtälie», och i *Bautil* har den fått sin plats bland stenar från »Ösby eller Odensby Sockn». I *Roslagia* finnes en lägesbestämning, som återgår på Rhezelius' uppgifter: »In vico Oesbygensis villæ superioris ad vestibulum lapis» . . . O. Celsius anger platsen efter R 550 och beskriver stenen på följande sätt: »Stenen är sönder och mitt i tu. det ena stycket förkommit. äro allenast öfrige det första och sidsta ordet.» Radloff: »Vid Ösby har äfven funnits et stycke af en Runsten.» I UFT (h. 2, s. 11) uppges, att av runstenarna i Roslags-Bro sn »finnes troligen ingen kvar».

Det på 1600-talet bevarade runstensstycket har uppenbarligen utgjort rotändan av en runsten. Rhezelius uppges, att styckets höjd var 5 kvarter (d. v. s. 0,75 m.) och bredden 6 1/4 kvarter (d. v. s. ung. 0,95 m.).